

ОБОБЩЕНИЕ

на постъпили от органите на съдебна власт становища и предложения по формулираните цели и очакваните резултати при прилагане на Глава четвърта, Раздел II, чл. 66 – чл. 75а от Закона за съдената власт, както и предложения за изменения на ЗСВ

С писмо на министъра на правосъдието с рег. № ВСС-11687/18.11.2019 г., във връзка с решение на СК на ВСС по протокол № 32 от 08.10.2019 г. се предлага ВСС като орган, който най-често предлага нормативни промени в Закона за съдебната власт по смисъла на чл. 34 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието (НОМИОВ) и в чиято компетентност е изпълнението на Закона за съдебната власт по смисъла на чл. 22, ал. 1 от Закона за нормативните актове (ЗНА), да извърши последваща оценка на въздействието на Глава четвърта, Раздел II, чл. 66 - чл.75а от Закона за съдебната власт, касаещи съдебните заседатели, и въз основа на тази оценка в случай на необходимост да изпрати на министъра на правосъдието предложения за законодателни промени на ЗСВ.

Писмото на министъра на правосъдието е разгледано в заседание на Комисията по правни въпроси на 02.12.2019 г. и с решение по Протокол № 30, т.3.1 същото, ведно с решението на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет от 08.10.2019 г. и пълния стенографски протокол от проведеното заседание, е изпратено на административните ръководители на окръжните, военните съдилища, Специализирания наказателен съд и Съюза на съдебните заседатели, за определяне на представители за участие в работна група за изготвяне на становище по съотношението между формулираните цели и очакваните (постигнати) резултати при прилагането на Глава четвърта, Раздел II, чл. 66 - чл. 75а от Закона за съдебната власт, както и за конкретни предложения за изменения в посочените разпоредби, в срок до 15 януари 2020 г.

С решение на Комисията по правни въпроси по т.3.4 от цитирания протокол е прието, след получаване на информацията от органите на съдебна власт, същата да се внесе за разглеждане в Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, с оглед сформирането на работна група за извършване на последваща оценка на въздействието на Глава четвърта, раздел II, чл. 66 - чл. 75а от Закона за съдебната власт.

В предоставения срок, становища и предложения са изразени от: ОС Монтана, ОС-Кърджали, ОС-Шумен, ОС-Ловеч, ОС-Враца, ОС - Благоевград, ОС - Разград, Софийски военен съд, Военен съд-Пловдив, ОС-Кюстендил, ОС- Ямбол, ОС-Хасково, ОС-Добрич, ОС-Габрово и ОС-Търговище.

В депозираните становища органите на съдебна власт изразяват позиция за необходимост от законодателни промени в нормативната уредба, целящи усъвършенстване на Глава четвърта, раздел II, чл. 66 – чл. 75а от Закона за съдебната власт и Наредба № 7 за съдебните заседатели. С част от тях са посочени и конкретни представители за участие в работната група.

От главния секретар на ВСС, за участие в работна група е определен и експерт от дирекция „Правна“.

I. АНАЛИЗ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА, СТАНОВИЩА И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ИЗМЕНЕНИЯ

В получените становища е констатирана тенденция за липса или недостатъчен брой съдебни заседатели, за която като причини се сочат обстоятелства от комплексен характер – демографски, икономически, социални, законодателни. Изведен е извод, че същите в своята съвкупност сериозно намаляват възможностите за набиране на съдебни заседатели, достатъчни за нормалното и ефективно осъществяване на правораздавателната дейност по съответните видове дела в някои съдилища.

Като основни причини в почти всички становища са изведени тромавите процедури за избор на съдебни заседатели, включително предвиденото изслушване на кандидатите от общинските съвети, което в повечето случаи поставя кандидатите в стресова и нетипична ситуация, завишените изисквания и големия брой документи вкл. документи за извършена проверка по реда на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на българските граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА за лица родени преди 16.07.1973 г., разходите по снабдяване и набавяне на изискваните документи по чл. 68, ал. 3 от ЗСВ, изискванията за нотариални заверки на част от тях, ограничението в мандатността, затруднения при отсъствия от работа, неудовлетвореност от получаваното възнаграждение, ниското доверие на значителна част от населението към правораздавателната роля на държавата и към органите на съдебна власт, съчетани с незадоволителна правна култура.

В тази връзка и с цел преодоляване на основния и задълбочаващ се проблем – липсата на достатъчен брой избрани от общинските съвети съдебни заседатели, са отправени предложения за законодателни изменения.

Същите могат да бъдат обобщени в следните насоки:

1. Промяна на чл.67, ал. 1, т. 1 от ЗСВ и увеличаване горната граница на възрастта на съдебните заседатели до 70, 72 или 75 години. Предложението е направено отчитайки, демографски, икономически и социални причини, както и факта, че средната възраст на живот в България е 75 години и общественици могат да бъдат включени въпреки, че са

приключили трудовата си дейност, доколкото все още са обществено активни. В този смисъл са предложенията на ОС – Търговище, ОС - Монтана, ОС-Шумен, ОС-Пловдив, ОС-Добрич, ОС- Габрово, ОС-Ямбол.

От Окръжен съд Хасково се предлага ограничението изобщо да бъде премахнато, а способността за изпълнение на функциите от лица над 68 годишна възраст да бъде преценявано при самия избор, в хода на провежданото изслушване от общинските съвети, а от ОС Благоевград – до настъпване на причини за заличаването им.

2. Промени в чл. 69, ал.1 за увеличаване мандата на съдебните заседатели от 4 на 5 или 6 години, което е аргументирано с оглед избягване съвпадението при изтичане мандата на съдебните заседатели с този на мандата на съответните общински съвети. Така ОС-Търговище, ОС-Кюстендил, ОС-Кърджали, ОС-Пловдив, ОС-Враца.

3. Изрична законова регламентация мандатът на вече избраните съдебни заседатели да продължава до избора и встъпването на нови- ОС-Монтана, ОС-Пловдив, ОС-Кюстендил, ОС-Хасково, ОС-Габрово, ОС-Ямбол, ОС-Враца, ОС-Монтана.

4. Отмяна на разпоредбата на чл. 69, ал.2 ЗСВ и отпадане ограничението за два последователни мандата на съдебните заседатели в един и същи съд. Предложението за тази промяна е отправено с мотива, че статутът на съдебните заседатели не представлява заемане на административно-управленска длъжност, която да обосновава необходимостта от мандат, тъй като същите са с приравнен на статут на „съдия“ за конкретното дело. Допълнително, мандатният подход не се явява адекватен на гражданската ангажираност и подобно ограничение би имало смисъл при наличие на много кандидати, докато практиката сочи, че участие като съдебни заседатели при разглеждане на наказателни дела заявяват изключително малък брой лица, а в някои райони дори изобщо липсват кандидати. В този смисъл са изразените становища от ОС-Габрово, ОС-Добрич, ОС-Разград, ОС-Благоевград, ОС-Враца, ОС-Пловдив, ОС-Монтана, ОС-Шумен, ОС-Кърджали, ОС-Ямбол, ОС-Търговище.

5. Редуциране на документите по чл. 68, ал. 3 или изискванията към тях като например необходимостта от изготвяне на мотивационни писма, нотариална заверка на дипломи и др.

Отпадане на т.9 в чл. 68 ал.3 – за представяне на документ за извършена проверка по реда на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на българските граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА за лица родени преди 16.07.1973 г. Предложението е изведено от разпоредбата на чл. 67 от ЗСВ, където са посочени изискванията за избор на съдебни заседатели, и сред които не фигурира като условие предоставянето на подобен документ. Посочено е също, че снабдяването със същия изисква време, а и не води до отстраняване на кандидата. Подкрепа за отмяна

текста на разпоредбата са изразени от ОС-Габрово, ОС-Шумен, ОС-Търговище, ОС-Хасково, ОС-Добрич, ОС-Ямбол, ОС-Кюстендил, ОС-Враца, ОС-Пловдив, ОС-Кърджали, ОС-Монтана.

6. Опростяване на процедурата при избор на съдебни заседатели, отмяна текста на чл. 68а, регламентиращ процедурата по изслушване, тъй като същата ненужно утежнява и затормозява трудово ангажираните кандидати – ОС Кюстендил, ОС-Благоевград, ОС-Добрич, ОС-Пловдив, ОС-Кърджали, ОС-Разград.

ОС Кюстендил и ОС Благоевград изразяват позицията, че въведената в чл. 68, ал.5 ЗСВ квалификация в определена област следва бъде разширена, а не ограничена само до посочените в изречение второ области – педагогика, психология и социални дейности, тъй като последните имат значение с оглед спецификата на правораздавателната дейност по дела с непълнолетни лица или такива, свързани с детското правосъдие.

7. Увеличаване възнагражденията на съдебните заседатели или освобождаване от държавни или нотариални такси, или необлагане на получаваните доходи при изпълнение функциите „съдебни заседатели“ са сред предложенията, изразени в становища на ОС-Габрово, ОС-Хасково, ОС-Ямбол, ОС-Монтана, както и от Н. Атанасова, в качеството ѝ на съдебен заседател с мандат 2015-2020 г.

8. Определяне ясни гаранции за съдействие от работодателите чрез промени в Кодекса на труда, с цел обезпечаване изпълнение задълженията на съдебните заседатели.

Специално внимание в предложенията на ОС Търговище, ОС-Хасково и ОС-Добрич е обърнато на необходимостта от осъществяване на активни действия **чрез национални и местни кампании**, вкл. медийни, интернет за **популяризиране ролята на съдебните заседатели** с цел засилване интереса към изпълнение на обществените функции на съдебен заседател.

II. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРЕДСТАВИТЕЛИ В РАБОТНА ГРУПА

1. Окръжен съд – Кюстендил – Пенка Братанова – зам. административен ръководител – зам. председател;

2. Окръжен съд – Монтана – Милена Бранкова - административен ръководител – председател

3. Окръжен съд – Ямбол – Васил Петков - административен ръководител – председател;

4. Военен съд – Пловдив – полк. Асен Найденов Шопов – и.ф. административен ръководител – председател;

5. Софийски военен съд – полк. Ванко Димитров Ангелов – съдия;

6. Окръжен съд – Враца – съдия Петя Петрова Вълчева – Чукачева;

7. Окръжен съд – Пловдив – съдия Силвия Александрова Цанкова;

8. Окръжен съд Ловеч - съдия Магдалена Станчевска;

9. Съюз на съдебните заседатели:

- Емилия Николова – председател;
 - Георги Ангелов – зам.председател;
 - Румен Бухлев – председател на контролната комисия на Съюза на съдебните заседатели.
-